

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izbrana vsak četrtrek in volja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrto leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge evropske države 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odgovora. — Določniki „Kotliškega tiskovnega društva“ delujejo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uradništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo Koroška cesta št. 5, vnaprejšnja naročnina, inšerate in reklamacije. — Za inšerate se plačuje od enostopne petitive za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inšerate se sprejemajo do srede tistega. — Nesprejete reklamacije so poštnine proste.

Osem shodov.

Med ljudstvo! To je bil vedno vsiklik vseh zares ljudskih politikov. Pri naši S. K. Z. in S. K. S. Z. pa to ni samo vsiklik, ampak tudi dejstvo. Obedve organizaciji sta iz ljudstva za ljudstvo, in zato so tudi voditelji obeh organizacij vedno med ljudstvom. Celo najbolj nasprotni nam listi priznavajo vsaj v tem oziru našo veliko delavnost in požrtvovalnost. Voditelji pa tudi vedo, da se žrtvujejo za dobro stvar, in v takem slučaju se vsak ljudski prijatelj rad žrtvuje. Zadnje nedeljo sta naši organizaciji priredili po Spodnjem Stajerskem osem zborovanj. Častno število! Posebni nas veseli, da sta se tudi naša deželna poslance Roškar in Jankovič pred zborovanjem deželnega zbora oglasila med ljudstvom, kar smo pri drugih deželnih poslancih pogrešali in kar jim štejemo v greh.

Shod v Jarenini.

V nedeljo dne 15. septembra po večernicah si videl v gostilniških prostorih g. Orniga zbrane čvrste može in fante vse jareninske dekanije. Zeljno so pričakovali g. državnega in deželnega poslanca kmeta Ivana Roškarija, o katerem so že vsi slišali, kako se poteguje za kmečki stan. Ko se je pojavila v sobi mogočna in prijazna postava predsednika Kmečke zveze g. Roškarija, tedaj se je zaiskrilo vsakogar oko v ljubezni in navdušenju za moža, ki ga mora ljubiti vsakdo, kdor ga je le enkrat videl.

Ko se nekoliko poleže hrupno pozdravljanje g. poslanca, se začne zborovanje. Predsednik shoda g. poslanec Roškar predlaga za podpredsednika jareninskega kmeta Roškarija. Še enkrat glasno pozdravljen začne g. poslanec Roškar poročati o zadnjem zasedanju državnega zbora in o predlogih, ki jih je stavil v državnem zboru Slovenski klub. Nato še poroča o deželnem zboru, kjer so žalibog razmere še precej nejasne; v deželnem zboru so zahtevali naši poslanci kmetijsko šolo, regulacijo Pesnice in da naj se predrugači sedanja lovska postava. Do solz so bili mnogokrat med govorom ganjeni poslušalci, ko je g. poslanec opisoval bežo našega kmečkega ljudstva, ki jo je v obilni meri videl na lastne oči.

Po poročilu g. poslanca predlaga g. podpredsednik resolucijo, kjer se enoglasno izreka gospodu

državnemu in deželnemu poslancu Roškariju popolno zaupanje.

Odbornik Kmečke zveze Franc Žebot iz Št. Ilja govori na to o namenu Kmečke zveze, ki je za naše kraje potrebna že zategadelj, da se obvarujemo pogubnega vpliva meščanstva na kmečke ljudi. Naši kmetje izgubijo pri tem klečeplazenju pred nemškimi škrici svojo stanovsko samozavest in ponos. Med drugim omenja tudi žalostno dejstvo, da v mariborskem okrajnem zastopu ni nobenega Slovenca. Po zborovanju, ki se zaključi okoli 1/6 ure, so se začeli sprejemati novi udje Slovenske kmečke zveze.

Končno naj še omenimo, da je bil to shod agrarcev in ne klerikalcev. Gospodje, ki vedno trobijo, kako strankarstvo se goji na shodih Kmečke zveze, naj pridejo enkrat poslušati na shod g. Roškarija, pa bodo sodili in govorili drugače — seveda, če so poštenji in resnicoljubni.

Shod v Framu.

Shod Slovenske kmečke zveze v Kopivniku pri Framu se je sijajno obnesel. Priredil ga je poslanec Pišek. Gospod poslanec! Ali ste že imeli tak shod v svojem volilnem okraju? Sigurno ne! Ste imeli kdaj pred seboj toliko množico poslušalcev? Gotovo ne! So vas kje tako slovesno sprejeli, kakor pri nas? Seveda ne! Lepaki so bili pribiti od državne ceste skozi Fram do Kopivnika in vabili vaše volilce. Godba je svirala, možnarji so gromeli vam v pozdrav že predvečer, zlasti pa ob vašem prihodu. Raz visokih dreves in mičnih hiš krasnega Kopivnika so vam naproti plapolale slovenske trobojnice; hiša Jozlova, kjer ste zborovali, je bila ovita v zelenjem in venci; in oder, raz katerega ste govorili, ali ni bil ves v cvetju, zelenju, venci in zastavicah? Kje se vam je tak oder pripravljal?

Ja, zato ste pa tudi lahko govorili tako gladko, pa tako navdušeno in odločno. Pozdravil, zahvalil vas je vrli župan občine Loke, ker v njegovi občini ste zborovali; obdajalo vas je pet drugih županov. Videli ste svoje kmečke prijatelje iz Spod. Polskave; Gornja Polskava z vrlim županom Korenom in mnogimi vrlimi kmeti vas je pozdravljala in poslušala. Rancane s svojim velikim županom Lešnikom ste videli skoro vse. Vaši bližnji rojaki Slivničani so vas obdajali od vseh strani. občudovali ste

ogromno množico naših kremenitih Pohorcev. In tam pod orehom ste videli gručo možev — vse črno — kdo so bili? Vrli Morčani so se zbrali okrog svojega zaslužnega župana M. Korena, ste ga videli tega orjaka, tega korenjaka ne samo po telesu, temveč tudi po duhu in srcu? In kdo vas je še poslušal? Veliko število vaših nasprotnikov! Kako da so prišli? Povabili ste jih!

Pa to so vam bili trezni in resni nasprotniki, med njimi nekateri imenitni gospodje, ki so prišli na shod z najboljšim namenom. To vam niso bili taki nasprotniki, kakor ste jih videli na shodu pri Sv. Juriju ob južni železnici, to niso bili brezvestni kričarji, ki ljudstvo motijo in zapeljujejo. Pozvali jih ste, naj vam povedo, kaj imajo zoper vas in nikdo se ni oglasil, ker nikdo nima nič zoper vas, razven kak nesrečni zaslepljenec. In zato ste se s svojimi nasprotniki menili kakor s prijatelji!

Ali ste imeli v svojem volilnem okraju takšen shod? In kaj mislite, koliko nas je bilo? Bo 500 preveč rečeno?

G. poslanec! Zahvaljujemo se za vaš trud, za vašo skrb, za vaš vsestransko podučljiv, nad pol-drugo uro trajajoči govor. Naš shod naj vas še bolj navduši za delo za svoje trpeče sobrate-kmete in izpolnite nam prošnje, ki smo vam jih predlagali: 1. zastran kmetijske šole; 2. zastran tletne ljudske šole in jesenske počitnice; 3. dveletna vojaška služba; 4. starostno zavarovanje; 5. vlak iz Maribora ob 3. uri popoldne itd.

Se enkrat, hvala vam, gospod poslanec! Hvala pa tudi očetu Jozlu, vrlému možu, ki je največ pripomogel, da je bil shod tako mnogobrojno obiskan. Po shodu je bila vesela zabava, katero so pomnoževali cerkveni pevci iz Framu. Kmečka zveza si je pridobila s tem shodom veliko prijateljev.

Shod na Ponkvi.

Minolo nedeljo je priredila S. K. Z. shod na Ponkvi, na katerem je poročal državni poslanec dr. Korbšec. Zgago delat je prišlo tudi nekaj liberalne inteligence, med katerimi sta bila najbolj glasna dr. Zabukošek in pa učitelj šentjurski Kveder. Ko so dobili na svoje neumestne in nespametne medklice krepke odgovore od poslanca in kmetov samih, so se še-le poizgubili, oziroma utihnili. Kmetje so se zgražali nad tako oliko inteligence, posebno nad od-

Podlistek.

Kako so se slovenski kmetje upirali grajščakom.

(Predaval Marko Kranjc pri Sv. Juriju ob Ščavnici.)

(Dalje.)

Ker pa so imeli desetinarji daleč na okoli pobirati, je ležalo snopje po 14 dni ali še več na njivi in če je močil dež, se je zrnje izcimilo, pa ni bilo kaj za mlin.

Če pa se je grajščak skavsals s kakim sosedom grajščakom, ali komurkoli, je bil slovenski kmet tisti, ki se je moral hoditi pretepat za grajščaka in postavljati zanj svojo kožo v nevarnost.

To so bile kmetove dolžnosti do grajščaka. Pa prišlo je še nekaj drugega. Ravno ko se je kmetom godilo najhuje, pa jo primahajo k nam še širokohladni Turki. Če bi bili grajščaki za kaj, bi morali braniti kmeta pred divjimi roparji.

Pa ti gospodje so znali kazati korajžo le proti kmetu, ki se ni mogel braniti, ko pa so prilomastili k nam Turki in ropali po deželi, pa so jo popihali grajščaki in trdne gradove, kamor Turki niso mogli tako lahko.

Pa so rekli kmetje: Zakaj pa bi dajali gospodi desetino, če se v sili niti ne zmeni za nas? Sami se branimo proti Turkom, sami delamo in se vbijamo po njivah, pa bomo tudi sami povžili, kar si pride-lamo!

Začelo je vreti med kmeti zmirom bolj; najprej so godrnjali in mrmrali le bolj potihoma, pozneje pa so se začeli pritoževati na glas, ustavljali so se raboti, odrekli so svojim grajščakom davek in pa desetino.

Slovenski kmet se je začel vzdigati zoper grajščaka!

Najprej se je uprlo združenih le po par vasi, ki so imele istega grajščaka za gospodarja: pa lahko si mislimo, da jih je grajščak brez skrbi spravil zopet do pokorščine; saj je imel na gradu dosti hlapcev in so mu tudi sosedje grajščaki kaj radi prišli na pomoč, če se je šlo zoper kmeta.

Ko so kmetje videli, da je par vasi proti grajščakom toliko, kakor nič, so se začeli družiti v večje skupine in upirati proti grajščakom kar po celi okraji.

Prvi so se začeli zbirati v večje število slovenski kmetje na Koroškem in napravili prvi punt, prvo kmečko zvezo, ki se je razširila kakor blisk po vsej koroški deželi.

Zbrali so se na določenem mestu močje iz najraznejših krajev, oboroženi z vilami, kosami, srpi, sploh s čimer se je dalo udariti.

Zasadili so na tistem mestu v zemljo dva droga in privezali počez golo sabljo; potem so korakali mož za možem pod sabljo, položili nanjo prste in prisegli zvestobo punku.

Zdaj pa hajdi nad grajščine! Vriskali so kmetje veselja, da jim je došel čas rešitve in maščevanja, grajščaki, bogataši in sodniki pa so bežali pred njimi, ki so se jih pred kratkim tako pestili in mučili. Kmetje pa so izvolili iz svoje srede sodnike in postavili za vsak okraj glavarje.

Pa nesreča, pravijo, da nikoli ne počiva. Že v začetku sem omenil, da so ravno ob času, ko se je godilo slovenskim kmetom najhuje in so se skušali otresti grajščinskega gospodstva, da so ravno v tem času kaj pogosto pridivljali Turki v naše kraje. Nesreča je hotela, da so jo mahnilo ravno zdaj proti Koroškem.

Ko kmetje zvejo, da se bližajo Turki, pa pravijo: Tudi dobro! Saj smo zbrani! Sami pobijemo

Turke, da potem lahko rečemo, da smo mi kmetje rešili deželo pred Turki, ne pa gospoda!

In res! 3000 mož se zbere, da pričakajo Turke; pa dan pred prihodom sovražnikovim jih večina zbeži; ostane jih le petina, okoli 600, ki jih Turki brez težave posekajo in polovijo, le čisto malo jih je ušlo.

Tako je bil uničen prvi punt slovenskih kmetovalcev!

Zdaj šele, ko so Turki pobili toliko kmetov in jih razgnali na vse vetrove, zdaj šele so dobili grajščaki korajžo; kakor tigri so začeli divjati nad obupanimi kmeti, lovili jih, zapirali jih v globoke podzemeljske ječe, mučili in obsojali na smrt kakor največje hudodelnike.

Turki pa so zahajali čim pogosteje v naše kraje. Kaj bo, kaj bo, če bo šlo tako naprej, je vzdihoval cesar. Vojakov zoper Turka je trebalo, pa denarja nikjer.

Ni kazalo drugače, kakor da razpiše nov davek, turški davek so mu rekli, na grajščake; grajščaki pa, dobrega srca, kakor se že bili, vdarijo kar s trojno silo na podložne kmete, ki so morali naložiti na svoje rame zopet eno breme več.

Tako je šlo naprej; davek za davkom, rabota za raboto, krivica za krivico. Grajščaki se niso nikdar naveličali stiskati kmeta in izrabljati njegove moči in premoženje.

Posebno je bil med kmeti znan in razkričan kot najkrutejši trinog grof v mestu Kočevju na Kranjskem.

To je bil nasilnež in divjak prve vrste. Zahteval je davkov mnogo več nego bi smel, zapiral je kmete in jih mučil na smrt za vsako najmanjšo reč, jemal jim živino in jih podil na Ogrsko, če so se drznili pritožiti se zoper njega pri višji sodnji.

gojiteljem mladine Kvedrom. G. poslanec je razložil v dolgem in poljudnem govoru dosedanje delovanje naših poslancev v korist kmeta. Njegove besede so kmetje splošno odobraval in ko je predsednik shoda, vrli kmet Jakob Vrečko, se zahvalil poslancu in mu izrekel zaupanje, so navzoči navdušeno pritrjevali z živokliči.

Po shodu so se pristopali kmetje z različnimi željami do g. poslanca in ga prosili pomoči. Iz St. Jurija so prišli tamburaši, ki so po shodu udarjali **ubrano in lepo na svoje tamburice**. Shod je krasno uspel, čeravno so hoteli delati liberalci zgago, pa so se le pošteno osmešili in pokazali svojo nevednost.

Shod pri Sv. Križutik Slatine.

Ni bil velikanski ta shod, a zanimiv. Gospod podpredsednik Franc Mlakar odpravi shod in pokliče za podpredsednika shodu g. Janeza Roškarja in za zapisničarja Tomaža Prah in Jož. Perkovič ter za reditelje Mat. Pelko in Franca Bevcar.

Najprej govori g. Mlakar o programu Slovenske kmečke zveze za Sv. Križ. Izvoljeni so gg. za občino: Okolica Slatina: Janez Smole, Miha Terčič, Miha Plemenitaš in nadžupnik Fr. Korošec; za Sv. Mohor: Martin Debelak; za Plat: Jožef Pišer; za Sv. Katarino: Simon Kostrun; Rajnkovec: Janez Roškar; Nimno: Jakob Čonč; Sv. Trojica: Franc Bevcar; Brestovec: Tomaž Prah; Tokačevo: Mat. Košak; Spodnje Sečovo: Franc Cvetko; zdravilišče Slatina: Jožef Perkovič.

Zdaj je bil izvoljen odbor zaupnikov Slovenske kmečke zveze za Sv. Križ. Izvoljeni so gg. za občino: Okolica Slatina: Janez Smole, Miha Terčič, Miha Plemenitaš in nadžupnik Fr. Korošec; za Sv. Mohor: Martin Debelak; za Plat: Jožef Pišer; za Sv. Katarino: Simon Kostrun; Rajnkovec: Janez Roškar; Nimno: Jakob Čonč; Sv. Trojica: Franc Bevcar; Brestovec: Tomaž Prah; Tokačevo: Mat. Košak; Spodnje Sečovo: Franc Cvetko; zdravilišče Slatina: Jožef Perkovič.

Slednjič so bile sprejete resolucije enoglasno, rogoviljenje dveh študentov in treh neodvisnih nihče ni upošteval. V prvi resoluciji se izreče popolno zaupanje državnim poslancem Kmečke zveze, zlasti g. dr. Anton Korošcu, v drugi nezaupnica dr. Ploju, ki naj svoj mandat takoj odloži, v tretji se zahteva pravična nagodba z Ogrsko, v četrti, naj ostanejo meje za tujo živino zaprte, in v peti ustanovitev slovenske kmetijske šole v St. Juriju ob juž. žel.

Z navdušenimi klici: Živela Kmečka zveza, se je shod zaključil. Nas je veliko in nas bo še mnogo več! V to pomozi Bog, da bo celi Sv. Križ, razun par neodvisnih, v taboru naše Slovenske kmečke zveze!

Shod v Loki.

Shod Slovenske kmečke zveze, ki se je vršil ob prav obilni udeležbi dne 15. t. m., se je prav dobro obnesel. Govor o delovanju g. državnega poslanca dr. Benkoviča je napravil najboljši utis na poslušalce. Seveda ni manjkalo tudi nekaj socialdemokratov, ki so kritizirali vsako besedo govora. Njihovega besedičenja pa ni nihče poslušal.

Shod na Gorici.

Shod je bil zelo dobro obiskan iz Gorice in sosednih občin. Vršil se je pri g. Habincu, ki je okusno priredil uto za zborovanje ter okolico okrasil z narodnimi in drugimi zastavami. Vsled slabega vremena se državni poslanec dr. Benkovič, ki je imel predpoldan shod v Loki, ni mogel udeležiti, prišel pa

Ko kmetje s prošnjami niso dosegli ničesar in ko je začelo to nečloveče še-le bolj divjati nad njimi, je bila njih potrpežljivost pri kraju.

Zdaj niso več prosili, da se jim podeli stara pravica ali stara pravda, kakor so rekli takrat, t. j. da bi plačevali samo one davke, ki so bile nekdanj v navadi, ampak zahtevali so jo, in ko je ta žival v človeški podobi dal umoriti nekaj najboljših kmetov, so ga napadli in umorili, mesto Kočevje pa so zažgali.

Kakor blisk se je raznesla novica o punku kočevskih kmetov po vsem Slovenskem, Kranjskem, Štajerskem in Koroškem.

Kmete, ki je v njih kipelo že dolgo, ki so že na tihem pripravljali upor in samo čakali, da kdo začne, je napolnil napad kočevskih kmetov z veseljem in upanjem, da je zdaj za kmeta konec trpljenja, da postane zdaj sam svoj gospod.

Le vkup, le vkup, uboga gmajna! so klicali drug drugemu. Dajte nam staro pravdo! so zahtevali od grajščakov.

Vse pripravljane in ves upor je vodil neki kmet na Kranjskem, blizu Štajerskega doma, po imenu Matjaž Klander. Vsi kmetje so ga imeli za svetega moža, pravili so, da govori sveti Duh z njim.

Imeli so tako zaupanje vanj, da so rekli: Če Matjaž Klander ne reši kmeta iz gospodskih krempljev, potem se lahko obrišemo!

Romal je ta mož od vasi do vasi, od hiše do hiše, in pripravljali ljudi na upor. Prirejal je skrivne shode, kjer so se posvetovali, kako bi se najlože borili in razširili punk. Povsod so kovali orožje, napravljali križe ter na droge pritrjevali svete podobe in Matjaž Klander jih je blagoslovljal. Na te podobe so prisegali svojo zvestobo, te podobe so jim bile prapore v sveti vojski za pravico.

je deželni poslanec dr. Jankovič, da je poročal o deželnem zboru in njegovih nalogah. Omenjal je spremembo volilnega reda, slab gospodarski položaj kmetov vsled krivde nemške večine in razvijal narodni program. Med velikanskim navdušenjem občinstva je povdarjal v imenu S. K. Z., da nismo ne nasprotniki šole ne učiteljstva sploh, še manj nasprotniki napredka in narodne izobrazbe ter protestiral proti tozadevnemu natančevanju nasprotnikov. Ogorčenje je vzbudilo njegovo poročilo, da se je učiteljstvo brežiškega okrajnega glavarstva na učiteljski konferenci izreklo proti nerazdeljenemu pouku, tej najnujnejši in najbolj zaželeni zahtevi našega kmečkega prebivalstva. G. poslancu se je izreklo neomejeno zaupanje.

Govorili so nadalješe gg. župnik Šoba, Martin Les iz Zdol in Jožef Pleterški, ki so izrekli poslancu nekatere svoje želje, osobito za pomnožitev števila potovalnih učiteljev na polju živinoreje. S shodom se je bolj utrdilo zaupanje do S. K. Z. in njenih poslancev.

Shod v Mozirju.

V Mozirju v cerkveni hiši se je zbralo lepo število okoljskih posestnikov in kmetov; tudi precej tujčanov se zanima za novo izobraževalno društvo. Ko je pozdravil sklicatelj g. Cesar navzoče, je govoril prof. dr. Verstovšek iz Maribora v jedrnatem ter stvarnem in poučljivem govoru nad eno uro o splošnem napredku, političnem razvoju, boju za obstanek, kar zahteva višjo izobrazbo vsakega posameznika. To izobrazbo lahko dosežemo v šolah. Govornik povdarja zlasti važnost strokovnih šol. Ker nam Slovincem ne dajo primernih šol, moramo sami skrbeti, da izobražujemo nižje sloje ljudstva. V ta namen snuje Krščansko-socialna zveza izobraževalna društva, da se pomaga kmečkemu ljudstvu vsaj nekoliko z nadaljevanjem ljudskošolskega pouka. Zlasti so splošno odobraval izvajanja, damorajo braniti ta društva zastavo krščanstva in trobojnico prave narodnosti. Splošno zanimanje je bilo opaziti, ko je dr. Verstovšek razpravljal pomen in korist čitanja koristnih knjig, strokovnih listov in časopisov. Vpletel je marsičesa iz vsakdanjega življenja, kar je vzbudilo mnogo veselja in odobravanja. Navodila novega odbora so bila resna in temeljita; če odbor deluje in doseže le nekoliko teh raznih točk, katere je navedel govornik, bode spolnovalo društvo svoje dolžnosti.

Ko je končal govornik, ni bilo navdušenja ne konca ne kraja; najbolj pač potrjuje to navdušenje za mlado društvo dejstvo, da je pristopilo takoj čez 60 članov k društvu, ki so obljubili, da bodo zvesti družteniki.

Gospod Krische Franc je razložil nad vse natančno pravila in navduševal navzoče za velevažno društvo.

Ko so pevci pod vodstvom Ivana Kača zapeli več pesmi, ki so vsem ugajale, so se ljudje po trinitnem zborovanju počasi razšli. Največja hvala gre za ustanovitev tega velevažnega društva g. župniku, ki je dal lepe cerkvene prostore v ta namen in g. kaplanu, ki je z vstrajnostjo delal, da se je uresničila ta srečna misel.

Shod v Zavodnjem.

V Zavodnjem se je v nedeljo dne 15. septembra ustanovilo kmetijsko izobraževalno društvo. Kako potrebno je bilo, pokazale so zadnje državnozbornske

Tako je bilo kmalu vse pripravljeno; zveza je štela nad 20.000 mož in segala skoro do Gradeva. Pa še so hoteli storiti kmetje zadnje.

Pritožili so se pri samem cesarju; vedeli so, da nič ne dosežejo, a storili so to, da jim ne bi rekli, da se samo puntajo in sovražijo gospodo iz dna duše. Cesar jih je opominjal, naj ostanejo mirni in jim je obljubil, da že zapove grajščakom, da jih pustijo pri stari pravdi.

Pa cesarjeva beseda ni izdala nič, grajščaki se niso hoteli ukloniti cesarjevi zapovedi, ampak pritiskali kmete še huje, jih zmerjali kot upornike in pretili z novimi davki in novo raboto.

Zdaj so kmetje videli, da ni druge poti do pravice, nego punt. V boj za staro pravdo! Ta klic je donel med kmeti, rog je pel po vaseh, pok pušek je odmeval po dolu.

Oboroženi s puškami, sabljami, kosami, sekirami, krampi, srpi, cepei so naskočili gradove, jih mnogo razdžali in morili gospodo in celo njih otroke, osvajali so si orožje, živino in žito v gradovih in popivali vino po grajskih kletih.

Tri mesece so hodile kmečke čete od grada do grada in jih upepeljevale, tri mesece je trepetal grajščak pred svojim hlapcem!

Ko so grajščaki spoznali, da kmetje ne nehajo prej, dokler ni razdžan zadnji grad, so se tudi oni dvignili; imenovali so za svojega poveljnika nekega Jurija Herbersteina, strahovitega sovražnika kmetov, ki si je po svoji grozovitosti pridobil priimek morilca kmetov.

S pomočjo cesarskih vojakov je Herberstein kmalu potolkel kmečke čete na štirih krajih; brez usmiljenja so sekali nesrečnim kmetom glave, jih obešali na kole in mandrali s konjskimi kopiti. In mnogo ujetnikov so obesili v Gradeu, veliko število pa jih je zbežalo onstran meje na Italijansko, med njimi tudi kmečki glavar Matjaž Klander.

volitve, dokazujejo pa to tudi razni neljubi pojavi, ki pričajo o tem, kako umestna bi bila po takih krajih osobito pri mladini višja in boljša izobrazba, temeljujoča na edino pravih in životvornih krščanskih in narodnih idealih.

Ustanovni shod se je vršil ob obilni udeležbi ukaželnega kmečkega ljudstva. Po pozdravnih besedah g. župnika Rožmana, ki ima največje zasluge, da se je osnovalo to društvo, in kojega skrbi bodi društvo priporočeno, je spregovoril podpredsednik S. K. S. Z. za Štajersko g. dr. Holnjev. Poljudno je razložil bistvo in namen novega društva, in hkrati začrtal smer, v kateri naj deluje, da bo našemu ljudstvu res v prid, smer katoliško-narodno in kmečko-gospodarsko.

Društveni mešani zbor je na to pod spretnim vodstvom župnikovim prav lepo zapel nekaj narodnih pesmi. K društvu je že ob njegovi ustanovitvi pristopilo veliko članov, mnogo jih pa še bo sledilo. Društveniki so si izvolili odbor, ki se je tako-le konstituiral: predsednik kmet Jernej Napotnik, podpredsednik šolski vodja Ivan Smolnikar, tajnik župnik Janez Rožman, blagajnik mladenič Ludvik Potočnik, njegov namestnik mladenič Andrej Knez, tajnikov namestnik mladenič Martin Koželjnik, knjižničar organist Ivan Srebotnik.

Mlademu društvu želimo, naj kmalu obrodi cvet in sad.

Deželni zbor štajerski.

Dne 16. septembra se je sešel štajerski deželni zbor, da nadaljuje spomladi zapričeto delovanje. Med številnimi predlogi je tudi prošnja za razdelitev občine Cirkovce. Predloženi proračun za l. 1908 izkazuje: Skupne potrebe 29.255.664 K, za te manjka blizu 13 milijonov kron pokritja. Poslanec dr. Jurtela poroča, naj bi se smela svota 26.925 K iz občinskega premoženja v Teharjih porabiti za zidanje cerkve istotam. Socialdem. Resel se je temu upiral, a je bilo sprejeto. Poslanec Wastian je interpeliral zaradi mosta v Mariboru. Poslanec dr. Jurtela je zahteval podpore vsled toče prizadetim kmetom ptujskega in rogaškega okraja.

Dne 17. septembra. Socialdemokrat Resel je za to, da pride pred proračunom predlog zaradi spremembe volilne pravice na vrsto. Večina to odbije. Dr. Ploj poroča o poselskem vprašanju. Deželni zbor še hoče vprašanja študirati in med tem se tudi večina nagrad ne bo razdeljevala! Poslanec Hagenhofer brani nagradovanje poslov. Dr. Hrašovec predlaga uzorni deželni vinograd v Grizah.

Politični ogled.

— Jugoslovanski minister je stara želja Jugoslovancov. Zal le, da so to vprašanje zadnji čas spravili možje v razpravo, kateri si hočejo pridobiti s tem, da se imenujejo kot ministrski kandidati, pošteno politično ime nazaj, katero so izgubili med ljudstvom in pa v višjih krogih. Ako bi jim bilo za stvar in ne samo za osebno reklamo, ne vrgli bi tega važnega vprašanja med lačne časnikarje v dobi kislih kumar. Višji krogi so bili na početnicah in se nihče od njih v tej dobi ni zanimal za to vprašanje, nemški politični krogi pa so se vsled časni-

Drugi veliki punt slovenskih kmetov je končal zopet nesrečno.

Zdaj je razposlal cesar svoje ljudi po deželi, ki naj bi kmete izpraševali in zapisovali njih pritožbe; pravično je hotel razsoditi prepir med grajščakom in kmetom.

Pa grajščaki, ki so videli, da bi jim prineslo to velikansko škodo, so se z vsemi silami uprli temu poskusu cesarjevemu. Naložili so kmetom še novih davkov, kakor so rekli, za večno kazen za njih upor in zahtevali, da uporniki popravijo škodo, ki so jim jo bili v zadnjem uporu napravili.

Kmetje zdaj niso imeli nič več upanja, da bi z lepa dosegli svoje pravice, ampak mislili so zopet samo le na nov upor.

Ni še minilo 60 let po drugem uporu, ko se zopet vzdignejo kmetje proti grajščakom pred kakimi 330 leti.

To pa je prišlo tako: Na Hrvaškem blizu Štajerskega stoji grad Podšosed ali Susjed. Tu je gosposoval tisti čas strašno neusmiljen grajščak; pisal se je za Tachy-ja.

Da vidite, kako je delal ta grajščak s podložnimi kmeti, naj navedem par primerov: Če je imel sam staro kluse, silil je podložnika, da mu ga je moral kupiti za drag denar; če je imel sprijeno vino, ga je razdelil med kmete, ki so mu ga morali drago plačati; celo v družinsko življenje je posegal in mnogokrat odpeljal kmetu ženo ali hčer.

Tožili so tega živinjskega grajščaka pri cesarju, pa kaj, ko si ga cesar ni upal prijeti, ker mu je bil dobra pomoč proti Turkom.

Ko pri cesarju niso dosegli ničesar, so se začeli kmetje skrivoma shajati in se posvetovali, kako bi zopet združeno ljudstvo planilo nad grajščake.

(Dolge prihodnjice.)